

Studija o odnosu ljepote i duhovnih stanja s ostvarenjima čovjekove kreativnosti

Mohammad Ali Barzanooni

Univerzitet u Teheranu, Iran i Naučnoistraživački institut "Ibn Sina"
Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Rezime

Ljepota kao jedno od duševnih stanja koja se javljaju u čovjeku, suočavanjem s lijepim fenomenima, drugim duhovnim stanjima i ostvarenjima čovjekove kreativnosti - poput užitka, fascinacije, tuge, radosti, ljubavi, poželjnosti, vrijednosti, vrline savršenstva, umjetnosti - ostvaruje stanovitu interakciju. Čovjek zbog svoje unutarnje vrline i vlastitog tražanja za beskonačnim, dokučuje percepciju lijepoga i ljepote snagom koje će bar malo zadovoljiti svoju neutilitarnu težnju za savršenim i beskrajnim, izvijajući se tako na više stupnjeve samo njega dostojne vrline.

Ključne riječi: ljepota, duhovna stanja čovjeka, čovjekova kreativna ostvarenja

Uvod

LJEPOTA JE JEDNO OD DUŠEVNIH STANJA koja se javljaju u čovjeku zbog suočavanja s lijepim fenomenima, kako čulnim tako i duhovnim, koji u njemu ostavljaju različite utjecaje. Pored osjećaja

za ljepotu, čovjekova duša raspolaže i drugim stanjima od kojih su neka bliska ljepoti. Pored toga, čovjek, također, može i sam stvarati ljepotu. Mnoga od ostvarenja ljudske kreativnosti imaju čvrst odnos s ljepotom. U ovom radu analiziramo odnos ljepote s nekim ljudskim duševnim stanjima te također s ostvarenjima ljudske kreativnosti.

Ljepota i užitak

Užitkom se može smatrati ono unutarnje zadovoljstvo koje nastaje usljed čovjekova dostizanja do onoga što smatra dobrim, korisnim i savršenim (Dža'feri, ? : 7). Naravno, Allame u nastavku ističe da znamo da ove definicije nisu toliko potpune da bi bile izuzete od rasprave i kritike.

Bez sumnje, među različitim karakteristikama koje se mogu navesti za nešto lijepo, pružanje užitka jedna je od najvažnijih među njima. Ovaj užitak jeste specifičnost proistekla iz čovjekove unutarnjosti i njeno definiranje nije osobito lahko, ali sigurno se ostvaruje kroz osjećaj svojevrsnog jedinstva i harmonije ili "usklađenosti" i balansa naših predodžbi i osjećanja s fenomenima estetike. I užitak se, kao i ljepota, dijeli na čulni užitak i duhovni užitak. S druge strane, užitak ima gradacije; relativan je i mnogo se razlikuje od osobe do osobe. Potrebno je također spomenuti da je čulni užitak privremen i prolazan, a duhovni užitak trajniji je i bliži potpunosti. Prirodno, svaka ljepota uzrokuje neku vrstu osjećaja užitka. Kada nešto karakteriziramo kao lijepo, "obično je to kvalitet zadovoljstva koji prodire u našu svijest" (Birdzeli, 1376: 138). Prema riječima Tome Akvinskog, također "užitak je jasan znak ljepote" (Njutn, 1377: 14).

Prema stanovištu stoika, užitak koji postoji u ljepoti povezan je s vrlinom koja se dostatno i ispravno pokazuje u sređenom i organiziranom životu. Prema tome, ljepota nije samo neracionalno uživanje (hedonizam), nego je racionalna transcendencija duše (chara), što je u skladu s vrhuncem stoičke filozofije, a to znači: dostizanje do mira i spokoja se postiže kroz ispravnu svijest (Birdzeli, 1376: 19). Upravo na tom osnovu neki intelektualnu naklonost i njene užitke smatraju najjačim i najizražajnijim užitkom, jer su unutarnja vizija i uvid snažniji od vanjske vizije i uvida. Zbog toga je percepcija uma snažnija od osjetilnih percepcija i njeno uranjanje i prodor u suštine stvari i njihovu nutrinu također su intenzivniji. Također, ljepota percipiranog značenja uma veća je od ljepote ugodnih izvanjskih formi; prema tome,

užici uma i njegova naklonost ka percipiranju božanskih plemenitosti, koja je uzvišenija od percepcija osjetila, znatno je potpunija i izražajnije (Neraqi, 1366, sv. 3: 170).

U svakom slučaju, ako ljepotu tretiramo kao kakvoću uljepšane vanjšine koja uzrokuje psihičko zadovoljstvo i unutarnju vedrinu, u tom slučaju uvijek je u korelaciji s užitkom. "Znači, možemo reći da poimanje i percipiranja ljepote uvijek izaziva osjećaj užitka, ali svaki osjećaj užitka nije posljedica poimanja i percipiranja ljepote; jer znamo da su činioци užitka izrazito raznovrsni i jedan od njih je poimanje i percipiranje ljepote (Dža'feri, ? : 7–8), pa je, prema tome, užitak uopćeniji od ljepote.

Estetika i fascinacija

Fascinacija ili začuđenost jeste to da nešto uzrokuje neobičnost, slavljenje i osjećaj poštovanja kod gledatelja ili slušatelja. I to samo podrazumijeva mentalno stanje koje proistječe iz zastoja čovjekova uma pred nekom posebnom temom ili događajem. Kada se čovjekov um, izvan okvira poznatih zakona i načela i općenito izvan svojih saznanja i unutarnjih uvjeta, suoči s određenim nužnostima i kompetencijama, zapada u jednu vrstu zastoja i zapanjenog ćutanja, pitajući se o njihovu "štostvu" ili "kakvoći". Ponekad mentalni fenomen začuđenosti i fascinacije proistječe iz suočavanja s nečim što je iznad utvrđenih nužnosti i kompetencija našeg uma, nekada s nečim što je ispod njih, a nekada opet s nečim što je s njima kontradiktorno, ali ne i nužno iznad ili ispod mentalnih nužnosti i kompetencija. Naravno, napomenimo da se pod zastojem uma ne misli na potpunu stagnaciju, nego se radi o jednoj vrsti zastoja uma koji, zbog suočavanja sa slučajevima oprečnim zakonima i načelima utvrđenim u mozgu i specifičnim saznanjima i mentalnim uvjetima u vezi s nužnosti i kompetencijama uma, izgubi tok svoje uobičajene logike. Ponekad je ova začuđenost i fascinacija posljedica osjećaja veličanstvenosti koji se javi u gledištu fasciniranog posmatrača, a nekada je posljedica osjećaja degradacije; kao kada velika i zrela ličnost počini nedostojan čin. Naravno, ponekad začuđenost proističe iz nemara i neznanja o uzroku pojave ili okolnostima događaja. Na tom osnovu začuđenost može biti izazvana ljepotom, ružnoćom, neobičnošću, neznanjem, nemarom itd. Zbog toga su začuđenost i fascinacija općenitije od ljepote.

Ljepota i tuga i radost

Tuga znači biti potišten ili se rastužiti i, prema etičkoj terminologiji, predstavlja jednu od duševnih kakvoća koja podrazumijeva tugu zbog izgubljenih položaja i savršenstava ili pojave onoga što je odvratno za čovjeka.

Radost je također duševno stanje koje se u čovjeku javlja uporedo s uživanjem zbog viđenja nečega ili nekoga, slušanja očekivane vijesti ili lijepog glasa itd.

Hazreti Ali (a. s.) u opisivanju pobožnjaka smatra da je jedna od njihovih karakteristika isprepletenost njihovih srca s tugom (Govor 193). Predvodnik pobožnjaka ističe da su srca pobožnjaka potištena. Na drugome mjestu on kaže "Vjernici su veseli u licu, a tužni u srcu." (*Staza rječitosti*, mudrost 333). Na tom osnovu vjernik nema tmurno lice. Veseo je, radostan i otvorenog lica, ali je u srcu tužan. Znači – ima unutarnju tugu. Naravno, njegova unutarnja tuga ide zajedno s vanjskom veselošću. Tuga je jedno od ozbiljnih svojstava pobožnjaka koja proistječe iz njihove unutarnjosti. Samoporažavanje, potištenost, skromnost, ćutanje, kao i razmišljanje i začuđenost neka su od stanja koja prate tugu. Ako se tuga udalji od Božijih prijatelja, oni čine istigfar, tražeći oprost.

Objašnjenje kako postoje dvije vrste tuge i žalosti:

1. pohvalna tuga i žalost: ova je tuga bijela tuga, sretna, ugodna, prihvatljiva, oživljavajuća i pročišćavajuća;
2. pokuđena tuga i žalost: ova je tuga crna tuga, zlokobna, srceparajuća, neugodna, ubitačna i onečišćavajuća.

Pokuđena tuga uzrokuje patnju, bijedu, aroganciju, degradaciju i žalost, nastajući usljed uskraćenosti za komoditete ovoga svijeta. Da bi pobjegli od ove tuge, ljudi obično pribjegavaju zabavi, porocima i opojnim sredstvima.

Međutim, pohvalna tuga uzrokuje užitak, veselje, zadovoljstvo, radost i sreću. Ova tuga ima korijen u spoznaji svoje suštine i svijesti o opasnostima puta približavanja Bogu; uzrokuje da se čovjek ne smatra sigurnim od šejtana, drugima donosi milost i žalosni su zbog drugih dok ne krenu putem čistoće. Ovom tugom uljepšava se zlovolja.

Ustvari, pobožnjaci i prijatelji Uzvišenog Boga jesu more čistoće: strijepe i za sebe zbog nečistoće, zamračenosti i šejtanskih poticaja i tužni su, nastojeći sebe pročistiti i, također, tužni su zbog nečistoće i zamračenosti drugih, nastojeći otkloniti njihovu nečistoću i zamračenost. Prema riječima pjesnika:

*Voda reče zaprljanom: Uđi u mene.
Zaprljani reče: Stidim se vode!*

*Voda reče: Kako će taj stid otići bez mene?
Kada će, bez mene, nestati ta zaprljanost?*

*Sama ova voda jesu duše Božijih prijatelja,
Koji sapiru vaše nečistoće.*

Lijepa stvar obično izazivaju radost kod čovjeka, ali nije nužno da svaka radosna stvar bude i lijepa. Drugim riječima, ljepote u čovjeku izazivaju duhovnu radost, unutarnju ugodnost i razdraganost i moguće je da one budu isprepletene s duhovnom tugom. Žalost zbog udaljenosti i razdvojenosti od korijena, čovjeka uzdiže do duhovnog i konteplativnog savršenstva.

Kako kaže Mevlana:
*Od svog korijena daleko ko padne,
Traži časak, da se vrati, sastane.*

Ova uzbuđujuća žalost stvara stanje unutarnje tuge, ljubav i žudnju prema apsolutnoj ljepoti i podstiče duhovnu strast ushićenja i duhovno putovanje. Ova tuga ustvari sa sobom donosi jednu vrstu unutarnjeg i izvornog veselja i radosti. Drugim riječima, pošto "istinska i suštinska ljepota" čovjeka podsjeća na izvornu ljepotu i krasotu Uzvišenog Boga, ona izaziva tugu i žalost koja istovremeno u srcu i duši uzrokuje užitek zbog zbližavanja spominjanjem Njega, veselje i radost. Bivanje s Njime i gledanje Njega jeste radost i veselje (Basidž, 1380: 135). S obzirom na navedeno, tuga i radost općenitije su od ljepote.

Ljepota i vrijednost

Vrijednost podrazumijeva poželjnost koja proizlazi iz korisnosti nekog realiteta. Sama vrijednost nije objektivni realitet, ali s obzirom na izvorište njena apstrahiranja, a što je korisnost u općem smislu, može se tretirati kao jedna realnost (Dža'feri, ?: 7). Može se reći: "Svaka ljepota ima neku vrijednost čak i ako je njena vrijednost u mjeri jedne jednostavne i prolazne profinjenosti ili ako ima vrijednost samo za jedno od naših osjetila" (Basidž, 1380:131). Međutim, ne može se reći da se sve vrijednosti ostvaruju usljed ljepote.

Na tom osnovu vrijednosti imaju općenitije značenje od ljepote; jer nužne stvari koje tokom čovjekova života postaju obezvrijeđene, kao sredstva i pomagala života, imaju svojstvo poželjnosti i zato imaju i vrijednost; ali nemaju ljepote ili se ne predstavljaju kao ljepota.

Ljepota i poželjno

Vil Dorant smatra: "Ljepota jedne stvari jeste više od svega zbog njene poželjnosti" (Dorant, 1999: 221). I prema navodima Spinoze: "Ono što želimo nije zbog njegove dobrote, nego je dobro zato što ga želimo" (Ibid). Na tom osnovu, prema stavovima Doranta i Spinoze: "Sklonost i želja za nečim nije zbog njegove ljepote, nego ga nazivamo lijepim zato što ga želimo" (Ibid).

Stječe se utisak da postoji jedna vrsta uzajamnog utjecaja između poželjnosti i ljepote. Zaista, ne može se reći da se neka stvar, zbog toga što je poželjna, pokazuje lijepom ili da je ta ista stvar, zbog toga što je lijepa, za nas poželjna. Da li se čak i zadovoljstvo čovjeka nekom stvari ostvaruje usljed zadovoljenja vanjskog ili unutarnjeg osjetila zbog poželjnosti ili zbog ljepote te stvari? Ispravan je stav da željena pojava, koja stvara i zadovoljstvo kod čovjeka, može biti lijepa ili ne. U osnovi, sve ljepote stvaraju poželjnost i zadovoljstvo za osobu čiji je osjećaj sklonosti ka ljepoti živ i aktivan. Prema tome, može se reći da je i poželjnost općenitija od ljepote.

Ljepota i izvrsnost

Izvrsnost podrazumijeva "da neka stvar ili neka pojava posjeduje elemente savršenstva koje ta stvar ili pojava mogu podnijeti (Dža'feri, ?: 7). Ako želimo govoriti logičkim izrazima, treba reći da između izvrsnosti

i ljepote, kroz uspostavljeni općeniti i posebni odnos, postoje dvije izražene osobenosti i odlike: jedna je oličena u skladnosti i harmoničnosti, a druga u elementima koji se međusobno dovode do izražaja svojom raznolikošću. Znači, imaju jedan zajednički element i dva koji ih razlikuju i razdvajaju jedno od drugog. Neki od realiteta svijeta jesu i izvrsni i lijepi; kao prirodni krajolik čiji sastavni dijelovi i segmenti raspolažu elementima relativnog savršenstva i, istovremeno, ima aspekt ljepote i njene činitelje. S druge strane, neki realiteti u svijetu su izvrsni, ali nisu manifestacija ljepote; kao npr. neka industrijska mašina za koju je moguće da nema lijep izgled, ali da u pogledu efikasnosti u stizanju do željenog cilja ima potrebne i dovoljne elemente savršenstva. Također, u našoj okolini postoje brojni primjeri manifestacije uobičajenih ljepota koji su nastali iz jednostavnih elemenata i dijelova i preovladavajućih boja. Ove manifestacije jesu lijepe, ali se možda za njih ne može upotrijebiti atribut izvrsnosti.

Ljepota i savršenstvo

Savršenstvo podrazumijeva da se “nešto ostvari u skladu sa svojim nužnostima i kompetencijama” (Dža’feri, ? : 73). Ljepota, također, na osnovu Mohtareve definicije, ukrašena je i transparentna pojava koja uzrokuje olakšavanje na putu čovjekova usavršavanja. Prema tome, ljepota nastaje u odnosu čovjekove svijesti o lijepom s lijepim stvarima i upravo taj odnos pokazuje savršenstvom, znači nužnost i kompetentnost lijepe stvari. U tom slučaju može se reći da je “pretpostavljena kombinacija, tj. tema koja pokreće osjećaj za lijepim” (ibid) i uzvišeni osjećaj traganja za ljepotom u čovjeku i njegovo voljno perfekcionističko kretanje prema drugom savršenstvu. Drugim riječima kazano, za percipiranje i shvatanje ljepote potrebno je posjedovanje unutarnje perfekcije. Onaj ko je uskraćen za unutarnju perfekciju, uskraćen je i za razumijevanje ljepote.

U osnovi, čovjekov osjećaj za estetiku slabi i jača s obzirom na stepen njegova unutarnjeg savršenstva. Zašto se neki ljudi koriste samo osjetilnom ljepotom i nemoćni su i uskraćeni za percipiranje duhovne ljepote? Zar to nije zbog toga što su uskraćeni i za unutarnju percepciju virtuoznosti. Razumijevanje ljepote oprosta, slobodarstva, velikodušnosti, i u jednoj riječi, razumijevanje ljepote lijepog postupanja ostvaruje se za onoga ko se okoristio plodovima duhovnog savršenstva. Onaj

ko nema unutarnjeg savršenstva, s istinskim je savršenstvom tuđinac. Ovakva osoba neće imati ni estetskih doživljaja perfekcije.

Što se tiče savršenstva čovjeka, prema stavovima jedne od filozofskih škola, savršenstvo čovjeka jeste u ljepoti i estetici pod kojom se ne podrazumijeva isključivo fizička ljepota koja nema veliku vrijednost, nego se više misli na duhovnu i mentalnu ljepotu. Na toj osnovi, uzvišeni moral smatra se savršenstvom zbog toga što je lijep i zato što je vrlina. Ustvari, ova škola mišljenja savršenstvo čovjeka vidi u umjetnosti i profinjenim aktivnostima proisteklim iz profinjenog duha i sve donosi pod nazivom profinjenog i lijepog (Motahari, 1988, *Usavršavanje*: 142, 150).

Ljepota i ljubav

Ljubav je prekomjerna želja i intenzivna naklonost. Ovaj termin nije naveden u časnom Kur'anu. U Kur'anu je upotrijebljena riječ "muhabet". Naravno negdje je upotrijebljena sintagma "jako voljenje", što se može spomenuti kao ljubav. Kur'anski je izraz "ešedu huba": "još više vole" – "Ali pravi vjernici još više vole Allaha"¹. Ovaj izraz posebna je osobina istinskih vjernika. Za zaljubljenog, u fazama njegova usavršavanja, javljaju se stanja da on postaje nesvjestan sebe i oslobođen vremena i mjesta te on izgara i djeluje u ljubavi. Ljubav je uvijek najveći motivator suptilnih uzbuđenja, gnostičkih ekstaza i literarnih emocija unutar čovjeka. Izvorište ljubavi jesu dvije stvari:

prvo: virtualni svijet koji čovjeka iznenadno potire u sebi;

drugo: Istinski svijet koji čovjeka svjesno fascinira sobom.

Od virtualne ljubavi treba izgraditi most do istinske ljubavi. Ljubav čije je izvorište duhovnost i istinski svijet zaljubljenog uvodi u dolinu željene zadivljenosti Bogom: "Allah". Jedna od izvedenica riječi "Allah" jeste i "Ma'luh", koja ukazuje na onoga kime su drugi zadivljeni i zapanjeni. Shvatajući veličanstvo voljenog, zaljubljeni biva zapanjen njegovom ljepotom i povezuju se s morem Njegova apsolutnog veličanstva, dostojanstva, časti i ljepote i postaje fasciniran privlačnošću neizmjerne Božije dobrote.

Prema mišljenju Platona: "Ljubav i ljepota uvijek su jedna pored druge. Međutim, ljubav ima određene faze. Tjelesna i virtualna ljubav

¹ Al-Baqara, 165.

jeste stepenica i ljestvica istinske ljubavi i njen prvi korak. Njega treba preći i pažnju usmjeriti prema duhu u duhovnoj ljepoti” (Danešvar, 1996: 195). U filozofskom sistemu Plotina: “ljubav je uvijek ljubav prema ljepoti i ljubav prema apsolutnom, a ljubav prema ljepoti jeste apsolutna” (Birdzeli, 1997:22). Prema stavovima nekih filozofa, osnova ljepote jeste ljubav; jer “ljubav je majka ljepote, a ne njeno dijete; ljubav je jedino prvo izvorište ljepote (Dorant, 1999: 223). Dakle “korijen milosrđa i ljepote treba tražiti u ljubavi” (Ibid: 226). Na osnovu ovog stava, nasuprot mišljenja ljudi da ljepota stvara ljubav, obrnuto je: ljubav stvara ljepotu; to znači da na početku ne postoji ljepota da bi nakon nje bila stvorena ljubav, nego se na početku javlja ljubav, a zatim ljubav stvara ljepotu.

Stječe se utisak da ovo mišljenje, uza svu snagu, nije u skladu s realnošću, jer rezultira negiranjem postojanja ljepote u realnom svijetu i svu ljepotu povezuje s reakcijom sagovornika. Profesor šehid Motahari ukazuje na ovo pitanje. On piše: “Naravno, ovaj stav ekstreman je i ne može se u potpunosti negirati postojanje ljepote u vanjskom svijetu” (Motahari, 1988, *Filozofija*: 99).

U osnovi, temelji života i opstanak svijeta jesu na ljubavi i naklonosti. Svi pokreti, mirovanja i turbulencije stanovnika svijeta zasnovani su na naklonosti, ljubavi i privrženosti. Arif smatra da se čak postojanje sazviježđa i svemira i njihovo kretanje odvijaju posredstvom ljubavi i naklonosti. Na taj način “u svakom dijelu zemlje i neba ono što se zapaža jeste snivanje ljubavi” (Dorant, 1999: 227). Naravno, veoma je značajan položaj vjere u unapređenju umjetnosti. Čak i sa stanovišta nekih velikana: “...čini se da su vjerski običaji i zborovi blagdana i veselja vrelo umjetnosti drame (...), ali je umjetnost čak i u službi vjere pokazala da s ljubavlju dijeli tajne (...) isto kao što je vjerska umjetnost, za opstanak crpila nadahnuće iz vrela ljubavi i svi kreatori ljepote činili su tako” (Ibid: 229). U vezi s vjerskom umjetnosti treba govoriti drugom prilikom.

Tačno je da je vrelo svake genijalnosti, svake ljepote i svake umjetnosti ona unutarnja stvaralačka snaga koja stalno obnavlja ljudske generacije i osigurava vječnost ljudskog života, ali s druge strane, unutarnji moćni tok snage ljubavi također je izvanredan pokretač stvaralačkog žara umjetnika. Čini se da su i u realnom svijetu ljubav i ljepota bliske i idu jedna uz drugu i nijedna ne može postojati bez druge. Kad god se zapazi ljepota, ljubav i naklonost približavaju joj se i, s druge strane, gdje god ima ljubavi, pojavljuje se i ljepota. I samo voljenje jeste umjetnost koje je isprepletano s ljepotom. U osnovi, kada se kategorija

ljepote ispreplete s ljubavlju, čovjeku je nemoguće to opisati, iako je moguće da to razumije.

Ljepota i umjetnost

Zadovoljavajući odgovor o suštini umjetnosti jedna je od ozbiljnih rasprava filozofije moderne umjetnosti. Neki su njeno definiranje zasnovali na svojstvima ljepote, rekavši da je umjetnost sve ono što je čovjek stvorio i što je lijepo. Ali, ponovo se javlja drugo pitanje u vezi sa suštinom ljepote. Neki su u odgovoru na ovo pitanje rekli da je ljepota sve ono što čovjeka privlači sebi i mi želimo ponoviti njegovo gledanje ili slušanje. Problem koji postoji u ovoj formulaciji ljepote i posljedično u formulaciji umjetnosti jeste to da svu suštinu i štovstvo umjetnosti i ljepote svodimo na reakciju sagovornika i njegovo privlačenje posredstvom nečega lijepog i umjetničkog. Iako je reakcija sagovornika dobar kriterij za procjenu vrijednosti umjetničkih i lijepih djela, ipak se ne može koristiti kao jedini kriterij za procjenu umjetničkih i estetskih djela. Činjenica je da su umjetnost i ljepota prisutni i u objektivnom svijetu te da se također percipiraju u mentalnom svijetu. Prema tome, ne može se samo mentalna percepcija koristiti u definiranju ljepote i umjetnosti, nego i objektivna stvarnost ima udjela u tome.

Esej "O umjetnosti" (1985) Lava Tolstoja jedno je od klasičnih djela i izuzetno vrijedno za razumijevanje značenja i suštine umjetnosti. Ovaj esej govori je jednog srca koji se, također, prima srcem. Tolstoj svoju raspravu u ovom eseju započinje ovim pitanjem: "Šta se misli pod umjetnošću, posebno dobrom i korisnom umjetnošću, umjetnošću u čije se ime treba žrtvovati?"

Neki smatraju da je ta umjetnost ljepota, a pod njom misle na užitak. Objlašavajući uvjerenja autora i nekih estetičara koji smatraju da je tema umjetnosti ljepota, pri čemu misle na užitak, Tolstoj odbacuje ovakva uvjerenja. Po njegovu mišljenju, za precizno definiranje umjetnosti potrebno je da se na nju ne gleda kao na sredstvo za ostvarivanje užitka, nego da je gledamo kao na jedan od posebnih uvjeta ljudskog života. U osnovi, ako umjetnosti budu osiguravale užitak za stvaraoca i uživanje za gledaoca i slušaoca i za njih ne bude podrazumijevala nikakvu ličnu korist, onda se opsjenarstvo mađioničara, gimnastičke kretnje i druge aktivnosti koje ne grade umjetnost, mogu smatrati umjetnošću, i obrnuto: mnoge od drugih tema od kojih primamo neugodne utjecaje,

kao npr. tužni prizori izmiješani s neprijatnošću koje zapažamo u pjesničkim deskripcijama itd., bez pogovora nisu umjetnička djela, ne treba ih smatrati umjetnošću, iako to nije tako. Na život se ne može ovako gledati. Umjetnost je jedno od osnovnih sredstava komuniciranja među ljudima pomoću kojih otkrivaju svoja skrivena osjećanja i emocije.

Ustvari, svaki od proizvoda umjetnosti ima takav rezultat da "primatelj utjecaja tog umjetničkog proizvoda uspostavlja poseban odnos sa stvaraocem umjetnosti i sa svima onima koji su u njegovu vremenu, prije njega ili poslije njega, primili isti taj umjetnički utjecaj ili će ga primiti. Drugim riječima kazano, isto kao što su riječi prenosilac mišljenja i iskustava ljudi i sredstvo povezivanja i ujedinjavanja ljudi, i umjetnost obavlja istu tu aktivnost. Svojstvo ovoga jedinstvenog komunikacijskog sredstva, koje ga razlikuje od drugog sredstva komuniciranja, znači riječi, jeste to što čovjek pomoću "govora" prenosi svoje mišljenje, a pomoću umjetnosti prenosi svoja osjećanja drugima.

Na tom osnovu, aktivnost umjetnosti utemeljena je na ovoj sposobnosti čovjeka da čovjek, primajući opis emocija drugog čovjeka putem slušanja ili gledanja, može iskusiti ista ona osjećanja koja je iskusio onaj ko ih predstavlja ili opisuje. Prema tome, temelj djelovanja umjetnosti ustanovljen je na ovom svojstvu ljudi, tj. prihvatanju prijenosa osjećanja drugih ljudi. Aktivnost umjetnosti jeste to da čovjek u sebi oživi osjećanja koja je ranije iskusio i da, podstičući ih pomoću pokreta, znakova, linija, boja, glasova, slika i riječi, prenese na druge, na način da i drugi, također, mogu iskusiti ista ta osjećanja. Dakle, umjetnost je jedna posebna ljudska aktivnost. Kada čovjek svjesno i pomoću specifičnih vanjskih znakova drugima prenese osjećanja koja je iskusio u sebi na način da ta osjećanja pređu na njih i da oni, također, iskuse ta osjećanja i prođu iste one emotivne faze kroz koje je on prošao, onda je došlo do umjetničke aktivnosti. Znači, umjetnost počinje onda kada neki čovjek, s namjerom da osjećanja koja je sam iskusio, potakne u sebi i predstavi ih pomoću poznatih i određenih vanjskih znakova, i u istom onom trenutku kada ista ona osjećanja umjetnika pređu na gledaoce i slušaoce, čovjeku se stavlja umjetnost na raspolaganje.

Osnova u umjetnosti i njen cilj nije užitek, nego je sredstvo komuniciranja među ljudima. Za čovjekov život i kretanje prema osobi i ljudskom društvu, umjetnost je nužna i potrebna stvar, jer ljude povezuje s istovjetnim osjećanjima. Ali, šta treba učiniti kada se umjesto one specifične aktivnosti umjetnosti čiji je cilj prijenos uzvišenijih

osjećanja, sada javila aktivnost čiji je najveći cilj pružanje najvećeg užitka određenoj skupini ljudi. I upravo na tom osnovu iz velikog područja umjetnosti odvojen je i nazvan je umjetnošću onaj dio koji pruža uživanje samo određenoj grupi. I zar to nije iskrivljavanje umjetnosti i umjetničkog djelovanja? I samo ovo iskrivljavanje umjetnosti oslabilo je samu umjetnost i svelo je do granice destrukcije. I ova dekompozicija umjetnosti i njeno svođenje na jedan od njenih željenih ili neželjenih rezultata izazvalo je određene posljedice.

Prvo. Umjetnost je uskraćena za svoje specifične i bezgranično raznovrsne i duboke ljudske sadržaje. Istinski proizvod umjetnosti jeste samo to da prenosi nove emocije, one osjećaje koje ljudi dotada nisu iskusili. Sadržaj ove devijantne umjetnosti koja je iz dana u dan postala ograničenija, na kraju je stigao do faze da je, prema mišljenju umjetnika privilegiranih klasa, sve rečeno i da nije ostalo ništa novo što bi se reklo. Zbog toga, da bi umjetnosti dali svježinu, tragaju za novim formama i okvirima. Stvaranje umjetnosti državičkih klasa nije zbog toga što umjetnik osjeća njenu nužnost, nego je glavni razlog njene pojave to što pripadnici privilegiranih klasa traže zabavu i razonodu i, također, za tu aktivnost daju dovoljno novca. Pripadnici bogatih klasa od umjetnosti traže prenošenje onih osjećanja koja oni prihvataju, i umjetnici, također, nastoje ispuniti te zahtjeve. Ali, zadovoljenje tih prohtjeva veoma je teško, jer političari koji svoj život provode u raskoši i hedonizmu od umjetnosti stalno traže nove zabave. Treba također reći da stvaranje umjetnosti, pa čak ako se radi i o najprostijoj umjetnosti, nije moguće ostvariti samo udovoljavanjem prohtjevima. Zbog toga su umjetnici, radi zadovoljenja želja privilegiranih klasa, primorani da kreiraju metode pomoću kojih bi stvarali kvaziumjetnička djela.

Drugo. Ova vrsta umjetnosti koja ne obraća pažnju ni na koga osim na malu skupinu ljudi izgubila je ljepotu forme i ona je vještačka, komplicirana i nejasna. Sve što više teži ograničenju i monopolu, umjetnost je istovremeno više vještačka, složenija i nejasnija.

Treće. Izgubila je svoju čistoću i nedvoličnost, i poprimila je hipotetičku i diskurzivnu formu i upravo to bio je najveći negativni rezultat ove dekompozicije, što je dovelo do pojave jedne vrste dekadence u umjetnosti, što je kasnije praćeno izopačenošću. Moguće je da izopačena umjetnost bude razumljiva za neke, ali je dobra umjetnost uvijek razumljiva za sve ljude. Neki ističu da je za razumijevanje ove vrste umjetničkih djela potrebno da ih nekoliko puta pročitamo, pogledamo

i poslušamo, ali smisao te aktivnosti nije objašnjenje i predstavljanje, nego jedna vrsta odgoja i ljudi se, također, mogu odgojiti i za najgore aktivnosti.

Moguće je da neki govor koji se saopći posebnim jezikom bude lijep, ali za jednu osobu koja ne poznaje taj jezik, bit će nerazumljiv. Međutim, proizvod umjetnosti odlikuje se u odnosu na druga duhovna nastojanja i njen jezik svi razumiju i prenosi se na sve, bez razlike. Suze i smijeh ljudi, bez obzira na jezik i naciju, prenose se na svakoga i svi ih razumiju. Velike umjetničke teme velike su samo zbog toga što su razumljive i shvatljive svakome.

Aktivnost umjetnosti jeste konceptualizacija onoga što možda, u okviru argumentacije i razmišljanja, može ostati nepojmljivo i udaljeno i da ne bude dostupno svim ljudima. Obično, kada čovjek prihvata istinski utjecaj umjetnosti, on misli da je to stanje ranije osjetio u sebi, ali da ga nije mogao izraziti. I upravo je to stvaralaštvo nacionalne ili nadnacionalne umjetnosti. Ova umjetnost nastaje samo onda kada čovjek iz mase ljudi shvati nužnost prijenosa jakih osjećanja koje je sam iskusio i umjetničkim izrazom prenosi ih na druge ljude.

Istinski produkt umjetnosti ima taj utjecaj da u svijesti recipijenta uklanja granicu između njega i umjetnika, i ne samo između njega i umjetnika, nego i između njega i svih onih koji percipiraju taj isti produkt umjetnosti. U toj slobodi ličnosti, tj. oslobađanju ličnosti pojedinačnog čovjeka od sputanosti izolacije i samoće, i u ovome miješanju i ujedinjavanju ličnosti individue s ličnostima drugih osoba, skrivena je osnovna snaga privlačnosti i istaknuta osobina umjetnosti. Umjetnik treba osjetiti nužnost za izražavanje emocija koje prenosi.

“Umjetnički utjecaj” znači “zaraza”, nastaje samo onda kada pisac svojom specifičnom metodom na druge prenosi osjećanja koja je iskusio i doživio. Ustvari, za stvaranje istinske umjetničke teme potrebni su brojni uvjeti, između ostalih:

- umjetnik treba biti na višem nivou svjetonazora svoga vremena,
- umjetnik treba iskusiti i doživjeti određena osjećanja,
- umjetnik ima volju, entuzijazam i priliku za prijenos tih osjećanja,
- umjetnik u jednoj od vrsta umjetnosti treba biti superioran u pogledu talenta.

Nažalost, umjetnost u sadašnjem društvu toliko je obezvrjeđena da se loša umjetnost ne samo smatra dobrom umjetnošću, nego je nestalo i samog pojma umjetnosti. Zbog toga, da bismo govorili o umjetnosti svoga društva, prije svega potrebno je da istinsku umjetnost odvojimo od umjetničkih falsifikata i znak koji istinsku umjetnost odvaja od umjetničkih falsifikata jeste ovaj značajni i nesumnjivi kriterij: “tajanstvenost umjetnosti”.

Umjetnička tema nastaje onda kada jedan čovjek prilikom čitanja, gledanja i slušanja čovjekova djela dobija posebno duhovno stanje koje ga ujedinjuje sa stvaraocem djela i drugim osobama koje kao i on, shvataju temu umjetnosti i imaju isto takvo stanje. Znači, temeljno svojstvo umjetničkog osjećaja jeste da onaj ko ga posjeduje u toj mjeri postaje jedinstven s umjetnikom da temu koju percipira shvata kao svoju tvorevinu i djelo i ne smatra drugog njenim kreatorom. Sa njegova stanovišta, ono što izražava to djelo jeste upravo ono što je i on već odavno želio izraziti.

Međutim, temeljno pitanje ovdje je šta je loša ili dobra umjetnost? U osnovi, šta je misija umjetnosti i koja umjetnost dobro obavlja svoju misiju?

Umjetnost je jedno od sredstava komuniciranja među ljudima i uvjeta progresa i napretka prema savršenstvu. Umjetnost pripadnicima generacije svakog vremena daje mogućnost da shvate i prihvate osjećanja koja su shvatili raniji ljudi i osjećanja koja upravo sada doživljavaju i kušaju najbolje i najnaprednije ličnosti. U aktivnosti znanja ostvaruje se postepeno napredovanje i usavršavanje, tj. nužnije i ispravnije znanje sa svoga puta uklanja znanje koje je nepotpuno i koje nije potrebno i zauzima njegovo mjesto. I u pogledu emocija čovjeka, također, posredstvom umjetnosti ostvaruje se jedna vrsta postepenog usavršavanja i to usavršavanje otklanja relativno loša i prizemna osjećanja koja su manje potrebna za čovjekov prosperitet kako bi otvorilo put za bolja osjećanja koja više pogoduju sreći i upravo to jeste misija umjetnosti. Zbog toga, sve što je umjetnost u pogledu sadržaja bolja, u istoj mjeri bolje će izvršavati ovu misiju.

U svakom određenom historijskom periodu i u svakom od ljudskih društava postoji uzvišenija percepcija smisla života koja je vjerska svijest jednog vremena i određenog društva; pripadnici društva postigli su je i ta uzvišenija percepcija određuje najveću sreću za kojim društvo traga. Uzvišenije razumijevanje i vjerska svijest našeg doba, sa stanovišta

njegova univerzalnog i općeg smisla, jeste svijest o činjenici da je naša sreća, znači naša materijalna, duhovna, individualna, privremena i trajna sreća u bratskom životu svih ljudi i njihovu srdačnom jedinstvu.

Umjetnost nije uživanje i zabava. Umjetnost je velika tema. Umjetnost je jedan element ljudskog života koji uzvišenije razumijevanje i razumno vjersku svijest ljudi prenosi u sferu njihovih emocija kako bi njihovo razumijevanje bilo jednostavnije i kako bi okretanje njima bilo praćeno čistim ljudskim osjećajima. Ustvari, misija umjetnosti u našem vremenu jeste upravo to da ovu čistu istinu o sreći ljudi u njihovu bratskom jedinstvu iz sfere razuma prenese u sferu osjećanja i da umjesto sile i neprijateljstva uspostavi vladavinu ljubavi koja je najuzvišeniji cilj ljudskog života. Možda će nauka u budućnosti za umjetnost otvoriti put novih i uzvišenijih ideala koje će ona uspostaviti; međutim, u našem vremenu misija umjetnosti jasna je i određena: misija umjetnosti jeste ostvarivanje bratskog ujedinjenja ljudi i uspostavljanje privrženosti među ljudima. Ali, zašto ne poduzima korake na putu ove značajne misije?!

Umjetnost je najvažnije sredstvo kulturne razmjene i ne može se biti nezainteresiran prema njoj. Prema riječima lidera islamske revolucije: "Pitanje umjetnika i umjetnosti jedno je od pitanja koja su i delikatna, i veoma osjetljiva i precizna, te u ovoj oblasti postoje teške granice. Ako mi zanemarimo te granice, moguće je da pogriješimo i da djelujemo oprečno onome što je dostojno" (Hamenei, 2001).

Svojim specifičnim jezikom umjetnost ima začuđujuću moć u prenošenju mišljenja i ideja. Ona je najbolje i najefikasnije sredstvo propagiranja poruke, jer umjetnik najprofinjenijom metodom i najboljim načinom neko specifično mišljenje i ideje sugerira svom sagovorniku. Jezik umjetnosti najefikasniji, najgorljiviji i najtrajniji je jezik za očuvanje i rasprostiranje poruke u društvu. Prema riječima lidera Islamske reovlucije: "Svaka ideja, svako mišljenje i revolucija koji se ne stavi u okvir umjetnosti neće biti trajni" (Hamenei, 1984).

Ako na osnovu jedne definicije umjetnost tretiramo kao "kvalitet izražaja i prenošenje neke teme u lijepoj, prefinjenoj formi isprepletenoj s ukusom" (Imam Hamenei, 1985), nju će pratiti i slijediti i ljepota, privlačnost, utjecajnost i prodornost u svijest i srce sagovornika. Umjetnost kao jedan od značajnih konstruktivnih faktora ljudskog života, ukoliko bude korištena radi dostizanja cilja usavršavanja života, bit će graditelj čovjeka.

Onda kada uz umjetnost umjetnika bude išla predanost, pravičnost i iskrenost, ona će biti utjecajnija, jer prema riječima Tolstoja: “Ono što, više od svega, povećava zaraznost umjetnosti jeste iskrenost i pravičnost umjetnika. I čim gledalac, slušalac ili čitalac osjeti da je umjetnik i sam zaražen djelom koje je stvorio, a ne samo da bi ostavio utjecaj na druge, to duhovno stanje umjetnika prelazi i na recipijenta” (Tolstoj, 1994: 24). I kako je lijepo rečeno: “Riječi koje idu iz srca, bez sumnje padaju na srce”.

Umjetnost je poseban jezik. Ona je sredstvo razumijevanja i komunikacije i prema nekim stavovima najtrajnije sredstvo. Svojom metodom indirektno sugestije umjetnost je najutjecajnije sredstvo širenja vjerskih vrijednosti i kulture i njihova produbljivanja u društvu. Iskustva ranijih generacija i ranija kultura posredstvom umjetnosti na raspolaganju su pripadnicima sadašnje generacije. Umjetnost je snažno, utjecajno i trajno izražajno sredstvo tokom ljudske historije. Umjetnost je zasnovana na spoznaji ljepote i njenom stvaranju i kreiranju. U umjetnosti se realnosti izražavaju na lijep način i, ako su one iz domena lijepih realnosti, bit će isprepletene dvije ljepote. Umjetnost je sredstvo izražavanja namjere na lijep i trajan način. Umjetnička sredstva bez sumnje su najizražajnija, najrječitija i najefikasnija sredstva prijenosa poruke.

Umjetnost u njenu uobičajenom značenju jeste pokazatelj senzitivnih i objektivnih ljepota. I opet, prema riječima Tolstoja: “Umjetnost je da se ljepote, razastrte u prirodi, sakupe na jednome mjestu. Sposobnost opažanja tih ljepota, talent i obdarenost njihova sakupljanja u jednoj kompoziciji jeste umjetnička genijalnost” (Tolstoj, 1385: 30).

Ali, umjetnost može i treba biti usmjeritelj čovjeka prema duhovnim ljepotama. Ispravna i uzvišena umjetnost čovjeka uzdiže do vrhunca duhovne ljepote. Sveta Božija Bit, u izražavanju uzvišenih istina u obliku Objave, također se koristila umjetničkom formom i srcem i psihom ljudi koji tragaju za ljepotom u tkanju svoje lijepe umjetnosti napunila čistim pićem obožavanja ljepote i očaravajućom i ugodnom muzikom i harmonijom uzvišena značenja u lijepim posudama slijeva na srca zaljubljenih vjernika. Uzvišena umjetnost također je i lijepa i trajna, ali umjetnost koja nije takva, unatoč izvanjskoj ljepoti, zbog toga što nema odgovarajući sadržaj, neće biti trajna. Umjetnost i ljepota idu rame uz rame jedna s drugom i po mišljenjima nekih: “Mi uvijek pretpostavljamo da sve što je lijepo jeste umjetnost ili je umjetnost općenito lijepa i sve ono što nije lijepo nije umjetnost, a ružnoća je negacija umjetnosti (Rid, 1992: 3–4).

Ukoliko umjetnik može u umjetničkoj i lijepoj formi izraziti uzvišene ljudske i moralne ideale, uspostavio je odgovarajući odnos prirode i okoline s ljudskom kulturom i njegovom primordijalnom prirodom koja traga za ljepotom. U tom slučaju lijepa umjetnost imat će veću snagu trajanja i bolji utjecaj. Raznovrsna umjetnička sredstva koja su bez sumnje najizraženija, najrječitija i najefikasnija sredstva prijenosa kulture općenito su govor, pjesništvo, pisanje proze, pisanje predstava, scenarija, istaknuta filmska industrija, uzvišena muzika i ritam usklađen s odredbama Šerijata.

Umjetnički jezik posebno u formi filma, predstave itd. toliko je utjecajan da je i naprijatelj svoj "kulturni napad" započeo upravo s ovim sredstvom i intenzivirao ga iz dana u dan. U vremenu postmodernog kolonijalizma u kojem su infrastrukture komunikacija i informiranja dobile poseban značaj, kulturna invazija, značajno se koristeći umjetničkim sredstvima, poduzela je i poduzima različite postupke. Za suočavanje s ovim svestranim napadom i invazijom usmjerenim na uništenje kulturnih, nacionalnih i vjerskih vrijednosti, nužna je opća pažnja prema izvornoj i ukorijenjenoj vjerskoj kulturi koja je urodila plodom tokom revolucije i tokom rata i svete odbrane dobila objektivnu manifestaciju. Put oplodnje ove kulture i njen duboki prodor u društvo i posebno u mladi društveni sloj jeste korištenje svih propagandnih sredstava s umjetničkim izrazom.

U principu, umjetnost treba smatrati najznačajnijim sredstvom kulturne promjene. Umjetnost sa svojim specifičnim jezikom ima začuđujuću snagu u sugeriranju mišljenja i ideja. Ona je najbolje i najdjelotvornije sredstvo promoviranja poruke; jer, umjetnik s najsuptilnijom metodom i na najbolji način svojim sagovornicima sugerira specifične ideje i mišljenja.

Lider Islamske revolucije prije nekoliko godina u obraćanju odanim umjetnicima, s osjećajem zabrinutosti zbog mogućnosti da kultura revolucije koja je tokom rata pronašla područje za razvoj i napredak nestane, iznio je uvjerenje da je potrebno da osam godina rata – koje su bile izuzetno vrijedan period za manifestaciju islamskog i revolucionarnog duha – budu hrana za našu historiju i da dugi niz godina budu izvor utjecaja u društvu. Zatim je postavio pitanje: "Ko je u stanju da ovaj događaj učini trajnim? Ko je taj ko može ovaj događaj u odsutnosti prenijeti srcu čovjeka na način na koji to čak ni obične oči u prisustvu ne vide?" Odmah nakon toga on sam daje odgovor: "Umjetnost ima tu

sposobnost i u stanju je to učiniti.” Zatim je dodao: “Možda sam i ja sam svojim očima vidio neke događaje koje običan pogled nije mogao shvatiti. Kasnije, kada ste vi umjetnici taj događaj izrazili u formi predstave, kada ga izrazite u formi priče i kada ja ponovo pogledam taj događaj, tek počinjem dublje shvatati taj događaj čiji sam i sam bio svjedok. Zato je po mome mišljenju uloga umjetnika muslimana izuzetno istaknuta uloga”. (Hamenei, 1991)

Ljepota i književnost

Među najdjelotvornije, najrječitije i najizraženije oblike prijenosa poruke jeste književnost u njenu općem smislu. Književnost je kako govor tako i pisanje poezije, pisanje pripovijetke, pisanje predstave itd. Književnost u formi pjesme, pjesništva, pisanja romana, pisanja općenito itd. jedan je od važnih instrumenata prijenosa kulture. Ovaj utjecaj toliki je da se i u analizi historije vladavina ne može zanemariti njegova uloga. Historija careva i sultana ukazuje na činjenicu da su pjesnici i književnici bili među zabavljačima na njihovim skupovima zabave, uživanja i slavlja.

Poezija sa svojim simboličkim i ritmičkim izražajem ima poseban ujecaj. Jedna od najvažnijih mogućnosti prenošenja poruke jeste popularni jezik i književnost, posebno jezik poezije. Poezija pobuđuje ljudska osjećanja i slušaocu i čitaocu poklanja ljepotu.

Čak su i roman i kratka priča također trajni i, naravno, utjecajni, kakve su priče za djecu, usmene priče za djecu i sl. neki su od brojnih utjecaja književnosti. Glasovito je čak korištenje književnosti i posebno poezije u toku borbe i revolucija.

Nacionalna kultura i vjerska kultura jesu govor istine. Za prenošenje govora istine treba se koristiti najboljim i najutjecajnijim sredstvom komunikacije. Jedna od najvažnijih mogućnosti jeste jezik književnosti i posebno jezik poezije. Zanimljivo je da je jedno od područja čuda Kur’ana izražajno čudo, rječitost i tečnost, znači čudo koje ima literarnu dimenziju. Sveta Božija Bit, koristeći se upravo slovima, frazama, riječima i izrazima kojim su se koristili Arapi, upotrijebila ih je na najbolji i najutjecajniji način tako da je u to vrijeme, na vrhuncu rječitosti i govorništvu, koje je krasilo Arape tog vremena, ostavila utjecaj i još uvijek ga ostavlja. Dove čistih imama i časne predaje Ehli-bejta također su se značajno okoristili ovim lijepim svojstvom i zato su trajni. Sinteza

književnosti i ljepote potrebna je stvar i ona poruku čini trajnijom. Ukoliko književnost s ispravnim i odgovarajućim sadržajem bude praćena ljepotom, bit će trajnija.

Zaključak o odnosu ljepote i duhovnih stanja s ostvarenjima čovjekove kreativnosti

U ovom domenu, zbog kompleksnosti koja se zapaža u pojmu same ljepote i drugim pojmovima i duhovnim stanjima i čovjekovim kreativnim ostvarenjima, teško je reći zaključnu riječ. Ali, stječe se utisak da se može izvesti zaključak kako postoji uzajamni utjecaj između ljepote kao duhovnog svojstva i drugih duhovnih stanja i, također, kreativnih ostvarenja čovjeka koji su navedeni u prethodnim odjeljcima. Zaista, ne može se reći da je neka stvar zbog užitka koji pruža, zbog toga što je umjetnička, zadivljujuća, ili zato što donosi radost ili tugu, ili zato što ima vrijednost, poželjna i zadovoljavajuća, ili zato što je izvrsna, potpuna i predmet ljubavi, da je također i lijepa, ili da ista stvar, zbog toga što je lijepa, također u nama izaziva užitak, ili se pokazuje umjetničkom, izaziva zadivljenost, ili da je praćena tugom ili radošću, ili da stvara vrijednost ili da je poželjna za nas i da nam pruža zadovoljstvo, ili da je izvrsna, da je potpuna ili da podstiče ljubav.

Istina je da ljepota po svojoj biti ima objektivnu i opipljivu egzistenciju ili da ima duhovnu egzistenciju. A to, koji je segment pokazuje lijepom ili koja su svojstva estetska, jeste nešto drugo. Ljepota je lijepa. Moguće je da istovremeno s podsticanjem estetskog osjećaja u čovjeku postakne i neke druge kvalitete i duhovna stanja ili ne, isto kao što je izvrsno, izvrsno, ili kao što je nešto ukusno, ukusno itd. I potrebno je naglasiti da je između ljepote i savršenstva uspostavljen poseban odnos. Mi ljepotu smatramo fenomenom koji je ukrašavajući i jasan i da uzrokuje olakšanje na čovjekovu putu usavršavanja (Barzenooni, 2011).

S druge strane, treba reći: "Bez sumnje faktor razumijevanja ljepote ili specifičan osjećaj shvatanja ljepote u nama je jedno od svojstava našeg suštinskog savršenstva. Ovaj faktor (estetski osjećaj) koji je jedna vrsta naših savršenih svojstava jeste za razumijevanje savršenstva koje traga za ljepotama i koje uživa u njihovu percipiranju (Dža'feri, ? : 73–74)

Na tom osnovu treba istaći da čovjek zbog svog unutarnjeg savršenstva također traga za percipiranjem, razumijevanjem i prihvatanjem drugog savršenstva pod nazivom ljepote kako bi zadovoljio svoj nezasiti

duh koji traga za savršenstvom, kako bi na taj način povećao svoje stepene i rang dostojnog i potrebnog savršenstva. Dok jedan čovjek ne bude lijep i savršen, ne može krenuti za drugom ljepotom i savršenstvom. U skladu s tim, treba ukazati na to da sinteza književnosti i umjetnosti zajedno s ljepotom poruku čini ljepšom i trajnijom. Da li smo mi iskoristili i da li se koristimo književnosti u njenu općem značenju u širenju naše kulture i umjetnosti? ♦

S perzijskog preveo: Sabahudin Šarić

Mohammad Ali Barzanooni

A Study on the Relationship of Beauty and Spiritual States in the Exercise of Human Creativity

Summary

Beauty as one of the spiritual states that often appear in human beings, interacts with the manifestations of beauty, with other spiritual states and different forms of exercise of human creativity, such as pleasure, fascination, sorrow, joy, love, desirability, value, the virtues of perfection, and art. Because of his own inner virtue and his own quest for the infinite, man reaches the perception of beauty and the beautiful by means of strength that may satisfy, at least to some extent, his insatiable desire for the perfect and the infinite, thus reaching higher levels of virtue worthy of him alone.

Key words: beauty, spiritual states of man, man's creative achievements.

Izvori i literatura:

- Kur'an
- Barzanooni, Mohammad Ali (2011), "Estetika i terminologija", zbornik radova *Prvog simpozija o terminologiji*, Runas, Teheran
- Barzanooni, Mohammad Ali (2011), "Zapitanost o estetici umjetnosti s osvrtom na Kur'an časni", prijevod na bosanski: Nermin Hodžić, *Znakovi vremena*, br. 52/53
- Barzanooni, Mohammad Ali (2012), "Studija o elementima i pojavama ljepote i njenim vrstama", prijevod na bosanski: Nermin Hodžić, *Znakovi vremena*, br. 54

- Birdzeli S. Monroe i Džon Haspers (1997), *Historija i pitanja estetike*, prijevod na perzijski: Mohammad Sa'id Hanaji Kašani, Hermes vabaste be Shahre ketab, Teheran
- Dža'feri, Mohammad Taqi (1996), *Traganje za idejama*, zbornik intervjuva obavljenih s Allame Mohammedom Taqi Dža'ferijem; uredio i pripremio: Ali Rafi'i, Daftar nashr farhange eslami, Teheran
- Dža'feri, Mohammad Taqi (?), *Ljepota i umjetnost sa stanovišta islama*, Sharkat sahami chapkhane vazarate arshade eslami, Teheran
- Danshvar Simin (1996), *Poznavanje i pohvala umjetnosti*, Nashr Siyamak, Teheran
- Copleston, Frederick (1989), *Historija Filozofije*, prijevod na perzijski: Sayid Jalal-al-ddin Mojtabavi, Sorosh, Teheran
- Motahari, Morteza (1988), *Filozofija morala*, Sadra, Teheran
- Motahari, Morteza (1988), *Društvena evolucija čovjeka*, Sadra, Teheran
- Majlisi, Molla Mohammad Taqi (?), *Biharu-l-anvar*, Bejrut
- Motahari, Morteza (1988), *Filozofija morala*, Sadra, Teheran
- Nasri, Abdullah (1989), *Tragalac za idejama*, Pajvashgah farhang va andishe eslami, Teheran
- Vaziri, Ali Taqi (1959), *Estetika u umjetnosti i prirodi*, Entesharat Daneshgah Tehran, Teheran
- Henfling, Oswald (1998), *Suština umjetnosti*, prijevod na perzijski: Ali Ramin, Hermes vabaste be Shahre ketab, Teheran